

REDOGÖRELSE FÖR LÄRARUTBILDNINGSGRUPPENS ARBETE

Läroarutbildningsgruppen vid Rådet var verksam under perioden 1/9 2001 till och med 31/12 2003, dvs. i 2.5 år. I samband med tillskapandet av gruppen överlämnades en instruktion från Rådet. Läroarutbildningsgruppen, som kom att benämnas ALFA (Arbetsgruppen för stöd till läroarutbildningens förnyelse), har efter bästa förmåga strävat efter att leva upp till de förväntningar som instruktionen medförde.

Den informerande och kontaktskapande verksamheten

Läroarutbildningsgruppen har främst arbetat proaktivt i syfte att uppmuntra utvecklingsprojekt inom läroarutbildningen. Den främsta uppgiften har varit att via olika aktiviteter stimulera ansökningsarbetet vid landets lärosäten med läroarutbildning. Det har inneburit att sprida information om ansökningsomgången 2002 respektive 2003. Detta har skett via en egen hemsida, en broschyr, nationella/regionala läroarutbildningskonferenser men framför allt genom uppvaktning av nyckelpersoner vid landets samtliga lärosäten med läroarutbildning.

Läroarutbildningsgruppen har haft en intern arbetsfördelning vad det gäller ledamöternas ansvar att hålla kontakt med landets lärosäten som har läroarutbildning. På så sätt har ett kontaktnät tillskapats som varit kopplat till Läroarutbildningsgruppen som enhet men också till de enskilda ledamöterna. Vid flertalet möten har ledamöterna avrapporterat de kontakter man haft; vad de handlat om och på vilket sätt man kunnat stödja intresset för projektansökningar. Studerandeledamoten i läroarutbildningsgruppen har svarat för kontakter med olika studentgrupper på flera lärosäten men också med det nationella nätverk som studenterna tillskapat (Förenade pedagogstudenter).

Kontakterna med läroarutbildningar har varit omfattande. En grov skattning ger att ledamöterna sammantaget haft drygt hundra enskilda samtal. Ser man till informationen vid konferenser och seminarier etc närmar man sig tusentalet personer. Denna omfattande informations- och kontaktverksamhet har haft stor betydelse både vad det gäller antalet ansökningar och kvaliteten i ansökningarna. Exempelvis var gruppens ordförande i kontakt med ca 40 personer inför ansökning 2002. Ca häften av dessa inkom med ansökan och ett par av dem erhöLL slutligen projektmedel.

Sammantaget har gruppen haft kontakt med följande:

- Ansvariga vid samtliga lärosäten med läroarutbildning (t ex utbildningsledare och programansvariga)
- Enskilda forskare och lärare vid lärosäten med läroarutbildning
- Läroarstudenters föreningar vid olika lärosäten samt ett nationellt nätverk för läroarstudenter

- Lärarutbildningskonventet samt dess arbetsutskott
- Utbildningsledarkonferenser
- ”Rådslag” (t ex gällande rekrytering av studenter till olika program)
- Projektledare för de projekt som erhållit medel

Nationella seminarier

En central uppgift för Lärarutbildningsgruppen har varit att sprida kunskap om utvecklingen inom lärarutbildningen. Under 2003 arrangerade Lärarutbildningsgruppen två nationella seminarier som vände sig till landets lärosäten med lärarutbildning. Syftet var att dels stimulera till fler och bättre ansökningar till Rådet, dels samla erfarenheter kring hur man inom lärarutbildningen arbetade med förnyelsearbete.

Under seminariet den 14 januari 2003 behandlades centrala inslag i det allmänna utbildningsområdet. Ca 50 personer från flertalet lärosäten med lärarutbildning deltog i seminariet. Ett motiv till seminariet var att Lärarutbildningsgruppen konstaterade att det saknades ansökningar som uppmärksammade frågor om värdegrund respektive estetik, skapande och alternativa uttrycksformer (centrala inslag i det allmänna utbildningsområdet) i sökomgången 2002 till Rådet. Genom seminariet ville Lärarutbildningsgruppen uppmuntra landets lärosäten att vid det kommande ansökningstillfället (mars 2003) söka medel hos Rådet för att utveckla dessa inslag.

Den 13 november 2003 genomförde Lärarutbildningsgruppen i samverkan med Lärarutbildningskonventet ett nationellt seminarium för projektpresentation och erfarenhetsutbyte vad det gäller de projekt som tilldelades medel 2002. Redovisningen skedde i form av två tillfällen om fem parallella seminarier. Ett drygt hundratal personer deltog under dessa seminarier.

Trycksaker och egen hemsida

Lärarutbildningsgruppen tog fram två broschyrer (2002 respektive 2003) för att informera om Rådets arbete. De två broschyrerna skickade ut till samtliga lärosäten i landet som hade lärarutbildning men de delades också ut i samband med nationella konferenser. Lärarutbildningsgruppen utformade också hösten 2002 en egen hemsida (www.hgur.se/alfa) som länkades till Rådets hemsida. Hemsidan uppdaterades regelbundet med ny information – bland annat med hänsyn till olika utvecklings- och förnyelseområden som Lärarutbildningsgruppen lyfte fram.

Lärarutbildningsgruppens sammanträden 2001 – 2003

Lärarutbildningsgruppen hade under de 2,5 år som uppdraget pågick 12 sammanträden (tre 2001; fyra 2002 samt fem 2003). Fyra av sammanträdena skedde i form av telefonkonferens. Vid flertalet sammanträden var samtliga ledamöter närvarande. I samband med de två nationella konferenser som Lä-

rarutbildningsgruppen svarade för möttes dessutom ledamöterna för överläggningar.

Vid en genomgång av kallelser och protokoll från samliga sammanträden framstod följande fem teman som centrala i Lärarutbildningsgruppens arbete;

- Informationsstrategiska frågor avseende Rådets verksamhet och Lärarutbildningsgruppens ansvarsområde samt framtagande av en informationsbroschyr och en egen hemsida.
- Utvecklingsbehov och möjlig förnyelse av lärarutbildningen samt förslag till olika aktiviteter som kan inspirera till pedagogisk förnyelse.
- Kontakter med lärosäten och med enskilda personer som antingen avsåg att söka eller som uppmuntrades att söka projektmedel samt uppföljning av utvecklingsinsatser som Rådet fördelade medel till.
- Stöd till Rådet vid fördelning av medel till utvecklingsinsatser.
- Sökprocessen och urvalsförfarandet samt det beslut som Rådet fattat avseende fördelning av medel.

Projektbedömning och projekturval

Det har inte ingått i Lärarutbildningsgruppens ansvarsområde att aktivt medverka i selektionsprocessen av projekt. Däremot skall gruppen, enligt sin instruktion, bistå Rådet vid fördelning av medel till utvecklingsinsatser som rör pedagogisk förnyelse inom lärarutbildningen. Detta har bland annat skett genom att ett par ledamöter ingått i en beredningsgrupp men framför allt indirekt genom den informations-, förankrings- och uppföljningsverksamhet som gruppen svarat för. De formella kontakterna med Rådet, med dess ordförande eller med dess sekreterare har dock inte varit så frekventa som de kanske borde ha varit.

Analys av ansökningar

Lärarutbildningsgruppens ledamöter har tillsammans tagit del av samtliga ansökningar inom lärarutbildningsområdet. Uppgiften har inte varit att värdera dem för att sedan föreslå vilka som skall gå vidare i Rådets urvalsprocess. Snarare har det handlat om att gruppen ville skapa sig en bild av vad ansökningarna fokuserar och vem/vilka som står bakom ansökningarna. Ett annat motiv var att dels identifiera frekventa teman, dels identifiera teman som gruppen uppfattade som eftersatta. Det senare ledde bland annat fram till det nationella seminarium som anordnades för att stimulera projektansökningar inom vissa eftersatta områden.

Under de två ansökningstillfällena inkom sammanlagt 430 ansökningar till Rådet. Av dessa var 79 inom området lärarutbildning. Nio projekt (11%) erhöll slutligen medel, vilket framgår av tabblån nedan. Ser man till den första omgången, dvs år 2002, beviljades totalt 20 av 260 projektansökningar medel om 10,5 miljoner kr. Av dessa 20 återfanns 6 inom lärarutbildningen. Det innebär att nästan var tredje finansierade projekt år 2002 återfanns inom lärarutbildningen.

	Totalt antal ansökningar	Inom området lärarutbildning	Beredningsgruppens förslag till Rådet	Rådets förslag till expertbedömning	Rådets beslut om projekt
År 2002	260	65 (25 %)	12	10	6
År 2003	170	24 (14 %)	5	5	3

Analys har gjorts av projektkaraktär/ansökningsområden, formell kompetens hos projektledaren, fördelning manliga – kvinnliga sökanden både vad det gäller ansökningar och utfall samt fördelning på landets lärosäten. Den sammantagna bilden är att lika stor andel män som kvinnor med doktorsexamen från främst de större universiteten (Göteborgs universitet och Umeå universitet har haft flest ansökningar) både sökte projektmedel och slutligen erhöll projektmedel. Ansökningar från de mindre och medelstora högskolorna var inte bara färre utan det var också mera vanligt att högskoleadjunkter stod bakom ansökningarna. Vid bägge ansökningstillfällena hade det naturvetenskapliga kunskapsområdet flest ansökningar.

Reflektioner kring hur sökförfarandet kan effektiviseras

Efter två omgångar med utlysning av medel, urval av projekt och allt arbete i samband med denna process har Lärarutbildningsgruppen samlat på sig omfattande erfarenheter. En slutsats som delas med ett stort antal personer inom lärarutbildningen är att flertalet utbildningsansvariga, forskare och lärarutbildare vid landets lärosäten med lärarutbildning numera har kännedom om Rådets generella uppgifter och att det finns särskilda medel avsatta för förnyelsearbete inom högre utbildning. Många ser dessa medel som angelägna för att kunna utveckla studenternas lärande och på flertalet lärosäten finns en struktur för att kommunicera Lärarutbildningsgruppens information om hur man kan ansöka om dessa medel.

Lärarutbildningsgruppen ser samtidigt ett behov av att utveckla formerna för hur förnyelsearbetet inom lärarutbildningen kan stimuleras. Den nuvarande strukturen vad det gäller Rådets ansökningsprocedurer är möjlig att utveckla. Exempelvis bör procedurerna kring ansökan förenklas och processen kring urval bör tidsmässigt löpa snabbare. Lärarutbildningsgruppen menar att om den tidigare ordningen med idéskisser på svenska återinförs öppnar detta för att mer kreativa och dynamiska idéer preciseras.

Den generella bilden, som de två sökomgångarna speglar, är att det allt för ofta är ordinära – t o m gamla – idéer som presenteras. Det djärva nytänkandet, som de facto finns lokalt, visar sig inte i ansökningarna. Ett återkommande argument är att när ansökan skall skrivas på engelska i ett webbformulär har detta en utestängande effekt för många aktiva lärarutbildare. Något summariskt kan man säga att den nuvarande strukturen inte fullt ut passar in på syftet.

En annan tveksamhet som ofta framförs är att expertbedömningen främst sker av internationella bedömare. Den nya lärarutbildningen är inte bara unik i världen utan också svår att tränga in i om man inte har goda kunskaper om och insikter i den svenska lärarutbildningens historia, nuvarande struktur och målsättning.

Läroarutbildningsgruppen konstaterar dessutom att det bör finnas en "rörlig" resurs som medför att medel kan riktas direkt till lokala innovativa projekt som är av nationellt intresse.

Avslutning

Läroarutbildningsgruppen uppdrag var tidsbegränsat (1 september 2001 till och med 31 december 2003). I "Lägesrapport från Läroarutbildningsgruppen ALFA" (2003-09-18) presenterades ett förslag till hur verksamheten skulle fortleva efter det att gruppens mandat upphört. Läroarutbildningsgruppen föreslog här att Läroarutbildningskonventet skulle kunna bli en aktiv part till Rådet i stimulerandet av att förnya och utveckla läroarutbildningen. Det förslag som lades fram kom dock aldrig att diskuteras med Läroarutbildningsgruppen. Sannolikt berodde detta på att Rådet valde en annan strategi för att stödja förnyelsen av läroarutbildningen. Om den nu valda strategin leder till fler och bättre ansökningar till Rådet och att pedagogiskt utvecklingsarbete inom läroarutbildning vid universitet och högskolor blir en naturlig del i verksamheten får framtiden utvisa. Ett står dock klart att under de 2.5 år som Läroarutbildningsgruppen arbetade med information och kontaktverksamhet inspirerade detta många att söka medel till pedagogisk förnyelse. De 80 ansökningar som under de två sök-omgångarna inte erhöU medel från Rådet för förnyelsearbete ledde sannolikt fram till att man med egna medel påbörjade en utveckling i linje med projekt-ansökningarna. En hypotes som är väl värd att följa upp.

Mikael Alexandersson

F d ordförande i Läroarutbildningsgruppen ALFA